



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 206/04-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. januára 2005 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Jána Mazáka v konaní o sťažnosti M. K., trvale bytom M. n. V., zastúpenej advokátkou JUDr. D. S., so sídlom P., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 102/96 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 102/96 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 102/96 konal bez zbytočných prietáhov.

3. M. K. priznáva finančné zadosťučinenie 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. M. K. priznáva náhradu trov konania 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý zaplatiť na účet advokátky JUDr. D. S., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. septembra 2004 doručená sťažnosť M. K., trvale bytom Lúčna 485, M. n. V. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. D. S., so sídlom P., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 102/96.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 12. júna 1996 okresnému súdu návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam proti odporcom v 1. rade A. H. a odporkyni v 2. rade O. R.. Konanie je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 29 C 102/96.

Posledné pojednávanie vo veci sa podľa tvrdenia sťažovateľky konalo 8. júna 1999, keď súd odročil pojednávanie na neurčito za účelom znaleckého dokazovania. Znalec bol ustanovený uznesením okresného súdu z 27. augusta 1999. Opatrením predsedníčky okresného súdu z 30. októbra 2000 bola vec pridelená sudkyni JUDr. G. a následne ďalším opatrením predsedníčky okresného súdu z 1. augusta 2001 sudkyni Mgr. M..

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uviedla, že 4. novembra 2002 okresný súd vyzval znalca, aby podal správu, v akom štádiu je vypracovanie znaleckého posudku. Znalec listom zo 7. novembra 2002 oznámil, že doteraz mu nebol zaslaný súdny spis, a preto nemohol vypracovať znalecký posudok. Okresný súd vyzval sťažovateľku listom z 12. septembra 2003 na zloženie preddavku na znalecké dokazovanie, ktorý sťažovateľka

uhradila. Znalec doručil znalecký posudok okresnému súdu 22. októbra 2003 a právnej zástupkyňi sťažovateľky ho okresný súd doručil 23. februára 2004. Dňa 16. júna 2004 okresný súd doručil právnej zástupkyňi sťažovateľky uznesenie o priznaní znalečného.

Sťažovateľka podala 21. júla 2004 sťažnosť na prietahy v konaní podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, o štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov. Na sťažnosť odpovedala predsedníčka okresného súdu listom č. Spr 2110/04 z 18. augusta 2004, v ktorom konštatovala, že sťažnosť nepovažuje za dôvodnú.

Podľa názoru sťažovateľky bolo doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 209/04 (správne sp. zn. 29 C 102/96, pozn.) porušené jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti prijal nasledovné rozhodnutie:

„Základné právo M. K., rod. H., bytom M. n. V., č. 485 na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod spisovou značkou 10 C 209/94 (správne sp. zn. 29 C 102/96) porušené bolo.

M. K.... priznáva primerané finančné zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu vo výške 100 000,- Sk, ktoré jej je OS Trnava povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

OS Trnava je povinný uhradiť M. K.... do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia trovy konania vo výške 8 796,- Sk.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 206/04-10 z 20. októbra 2004 ju prijal na ďalšie konanie.

Právna zástupkyňa sťažovateľky a predsedníčka okresného súdu oznámili ústavnému súdu, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu a zo spisu sp. zn. 29 C 102/96 vyplynulo, že predmetom sporu je návrh na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Posledné pojednávanie sa uskutočnilo 8. januára 1999, na ktorom sa rozhodlo o vykonaní znaleckého dokazovania. Znalec z odboru stavebníctva, oceňovania nehnuteľností, bol ustanovený 27. augusta 1999. Okresný súd bol do októbra 2002 nečinný, keď až 23. októbra 2002 zisťoval stav vo vypracovaní znaleckého posudku. Tento nebol za viac ako tri roky vypracovaný z toho dôvodu, že spisový materiál o predmetnej veci nebol znalcovi zaslaný. Po zaslaní spisového materiálu (až 8. septembra 2003) znalec 22. októbra 2003 doručil okresnému súdu v priebehu cca jedného mesiaca vypracovaný znalecký posudok. V nadväznosti na rozhodnutie o znalečnom a stanoviská účastníkov konania ku znaleckému posudku bol nariadený termín pojednávania na 10. december 2004, na ktorom boli vypočutí zástupcovia účastníkov konania a pojednávanie bolo odročené na 28. január 2005 za účelom predvolania odporkyne (v 2. rade) a doplnenia dokazovania otázkami súdnemu znalcovi a realitnej kancelárii ohľadom ceny obdobnej nehnuteľnosti.

Podpredsedníčka okresného súdu nepovažovala sťažnosť sťažovateľky za dôvodnú argumentujúc veľkým počtom vecí pridelených konajúcej sudkyňi. Tento argument vo svojom vyjadrení uviedla aj predsedníčka okresného súdu, ktorá poukázala aj na pridelovanie označenej veci svojím opatrením postupne ďalším zákonným sudcom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (III. ÚS 61/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania v zásade považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Čo sa týka právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatoval, že predmetom konania vedeného pod sp. zn. 29 C 102/96 je návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, čo tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, a preto vec, ktorá je predmetom sťažnosti, nemožno považovať za právne zložitú. Doterajší priebeh konania nesignalizuje podľa názoru ústavného súdu ani faktickú zložitú veci, pričom tento fakt nenamieta vo svojom vyjadrení ani podpredsedníčka okresného súdu. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že celkovú dĺžku namietaného konania nemožno pripísať na vrub právnej ani faktickej zložitosti veci.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľky ako účastníčky konania. Na základe podkladov obsiahnutých v súdnom spise ústavný súd zhodnotil správanie sťažovateľky počas celého doterajšieho priebehu konania ako aktívne, iniciatívne a súčinnosťné, v dôsledku čoho sťažovateľka neprispela k doterajšej neprimeranej dĺžke konania.

3. V rámci posledného kritéria hodnotil ústavný súd doterajší postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 102/96. Na základe podkladov obsiahnutých v sťažnosti, vyjadrení podpredsedníčky okresného súdu a zo súdneho spisu ústavný súd zistil, že v období, keď bol spis pridelený JUDr. S., t. j. od podania návrhu do 27. júna 1997, bol postup okresného súdu plynulý.

Po pridelení veci sudkyňi Mgr. P. ale okresný súd od 27. júna 1997 do 22. mája 1998, t. j. v období takmer 11 mesiacov, nevykonal žiadny úkon vo veci, čo ústavný súd aj pri zohľadnení času, ktorý sudkyňa potrebovala na štúdium spisu, hodnotil ako obdobie, v ktorom došlo k priesťahom vo veci, ktoré v spojení s obdobím od 30. októbra 1998 do 12. mája 1999 (takmer 6,5 mesiaca), v ktorom bol okresný súd bez relevantného dôvodu úplne nečinný, posúdil ako zbytočné priesťahy v konaní.

Ako porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov hodnotil ústavný súd obdobie od 27. augusta 1999, keď okresný súd uznesením ustanovil znalca, až do 23. októbra 2002, keď súd po uplynutí 38 mesiacov zisťoval výzvou u znalca, v akom štádiu je vypracovanie znaleckého posudku, pričom až z jeho odpovede zistil, že mu nedoručil spisový materiál potrebný pre vypracovanie znaleckého posudku. Toto obdobie nečinnosti ústavný súd hodnotil ako obdobie, v ktorom došlo k zbytočným priesťahom v konaní.

Ústavný súd v nadväznosti na zistenie zbytočných priesťahov v konaní z dôvodu nečinnosti okresného súdu rozhodol, že nečinnosťou okresného súdu v trvaní viac ako štyri a pol roka v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 102/96 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie,

opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 102/96 v ďalšom období konal bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd sa zaoberal aj žiadosťou sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 29 C 102/96 konal bez zbytočných prietahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto rozhodol aj o žiadosti sťažovateľky priznať jej primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie 100 000 Sk z dôvodu dlhodobo trvajúceho stavu právnej neistoty. Zároveň poukázala v sťažnosti na skutočnosť, že do právoplatného rozhodnutia súdneho sporu nemôže uskutočniť v rodinnom dome, ktorý jej predmetom sporu, nevyhnutné stavebné úpravy a takisto je nútená viazať finančné prostriedky určené na vyplatenie podielových spoluvlastníkov.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na dĺžku obdobia, v ktorom podľa názoru ústavného súdu došlo zo strany okresného súdu k zbytočným prietahom v konaní, ako aj na skutočnosť, že sťažovateľka svojím správaním negatívne neovplyvnila doterajšiu dĺžku konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude primerané okolnostiam prípadu priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. D. S. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c), § 19 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (vypočítanou zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky, ktorá v prvom polroku 2003 bola 13 602 Sk, t. j. 4 534 Sk za jeden úkon a 136 Sk režijný paušál, pretože išlo o úkony urobené v roku 2004).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2005